

<http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/3/38.pdf>
(дата звернення: 23.11.2018).

2. PISA 2015 Results (Volume III): Students' Well-Being // oecd-library. URL: https://read.oecd-ilibrary.org/education/pisa-2015-results-volume-iii/bullying_9789264273856-12-en#page17 (дата звернення: 23.11.2018).

Одержано 24.11.2018

УДК 343.115

Світлана Олексіївна ЧИСТІКОВА,

курсант 3 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сергій Євгенович АБЛАМСЬКИЙ,

*доцент кафедри кримінального процесу та організації
досудового слідства факультету № 1 Харківського
національного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ДОСУДОВЕ СЛІДСТВО ЯК ОСНОВНА ФОРМА ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Формування в Україні правової держави з метою забезпечення надійного захисту прав, свобод та інтересів кожної людини, у якій існуватиме не лише відповідальність громадян перед державою, а й держави перед своїми громадянами, є важливою передумовою створення в Україні демократичного суспільства. Цей головний напрям державної політики передбачає вжиття відповідних заходів щодо удосконалення кримінального процесуального законодавства, подальшої демократизації його положень і приведення його у відповідність до Конституції України й міжнародно-правових стандартів.

Я пропоную розглянути таке важливе питання, як досудове розслідування, а точніше одну з основних його складових – досудове слідство.

Досудове слідство є основною формою попереднього розслідування, яка являє собою врегульовану нормами кримінального процесуального закону діяльність слідчого,

пов'язану із збиранням, перевіркою та оцінкою доказів з метою всебічного, повного і об'єктивного встановлення події злочину, винності конкретних осіб у скоєнні злочину та інших обставин, які мають значення для правильного вирішення кримінальної справи. Досудове слідство покликане вирішити або створити умови для подальшого вирішення судом найважливішого завдання – забезпечення справедливості та всіх інших завдань кримінального процесу.

Воно провадиться у всіх кримінальних провадженнях, за винятком проваджень щодо кримінальних проступків.

Таким чином, законодавець віддає перевагу в розслідуванні органам досудового слідства – слідчим, розслідування для яких – це основна форма діяльності.

Аналізуючи слідчу і судову практику, думки вчених-процесуалістів, можна визначити такі завдання досудового слідства:

- 1) охорона прав та законних інтересів громадян, суспільства;
- 2) швидке і повне розкриття злочинів;
- 3) встановлення об'єктивної істини по кримінальній справі;
- 4) викриття винних;
- 5) притягнення винних у здійсненні злочинів до кримінальної відповідальності як обвинувачених;
- 6) недопущення притягнення до кримінальної відповідальності невинних осіб;
- 7) реабілітація осіб, необґрунтовано притягнутих до кримінальної відповідальності і забезпечення відшкодування заподіяного їм збитку;
- 8) визначення необхідності кримінально-правового впливу або можливості обмежитися застосуванням заходів суспільного впливу;
- 9) забезпечення відшкодування матеріального збитку, заподіяного злочинцем;
- 10) виявлення й усунення причин злочинів і умов, що сприяли їх здійсненню;
- 11) створення необхідних передумов для правильного вирішення кримінальних справ судом;
- 12) забезпечення підозрюваному, обвинуваченому права на захист;
- 13) виховання громадян в дусі неухильного додержання конституції і законів України.

Досудове слідство проводиться слідчими відповідних органів, передбачених ч. 1 ст. 38 КПК [1].

Серед суб'єктів права на розслідування кримінальних правопорушень слід назвати також керівників органу досудового розслідування (начальника слідчого підрозділу), який має право брати участь у провадженні досудового слідства та особисто провадити досудове слідство, користуючись при цьому повноваженнями слідчого (ст. 39 КПК), і прокурора, який має право брати участь у провадженні дізнання і досудового слідства і в необхідних випадках особисто провадити окремі слідчі дії або брати в них участь.

Досудове слідство провадиться слідчими органів внутрішніх справ, слідчими органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, слідчими органів безпеки України та органів державного бюро розслідувань. Підслідність кримінальних справ визначено у ст. 216 КПК України.

Процесуальна незалежність і самостійність слідчого як найважливіші гарантії його об'єктивності фактично скасовуються, оскільки усі без винятку вказівки прокурора, під загрозою відповідальності, стають для нього обов'язковими для виконання, навіть якщо їх зміст суперечить його внутрішньому переконанню. Судовий контроль, прокурорський нагляд та відомчий процесуальний контроль не обмежують процесуальну самостійність слідчого, а є додатковими засобами забезпечення законності його діяльності та гарантією дотримання процесуальних прав учасників досудового слідства. Слідчий, виступаючи самостійним суб'єктом провадження слідства, керується внутрішнім переконанням та вимогами закону при дослідженні обставин справи, самостійно приймає всі рішення щодо спрямування слідства та провадження процесуальних дій і несе повну відповідальність за їх законне і своєчасне виконання. Виняток складають спеціально зазначені в законі випадки, коли рішення слідчого повинні бути санкціоновані або затверджені прокурором або коли для їх реалізації передбачене одержання згоди від суду (судді) [2; 3].

На наш погляд, слід зміцнити гарантії діяльності слідчого, встановивши в законі такі правила: слідчий недоторканий, кримінальну справу проти слідчого може бути порушено тільки судом за поданням прокурора області чи прокурором відповідного або вищого рівня; слідчий вважається

діючим в стані ризику і не підлягає кримінальній, цивільній чи іншій відповідальності у зв'язку з визнанням судом незаконними його рішень, якщо при цьому з боку слідчого не були допущені зловживання владою, обов'язок відшкодування шкоди, заподіяної особам відповідними незаконними діями слідчого покладається на державу.

Ніякі інші особи, в тому числі співробітники приватних розшукових бюро, агентств, детективних служб, правом розслідування кримінальних правопорушень не наділені.

Отже, підбиваючи підсумок, на основі вищезазначеного матеріалу можна зазначити, що основним завданням досудового слідства є покликане вирішити або створити умови для подальшого вирішення судом найважливішого завдання – забезпечення справедливості та всіх інших завдань кримінального процесу. Досудове слідство є основною та невід'ємною частиною кримінального провадження. Його вдосконалення є важливим для судочинства та органів, які займаються досудовим розслідуванням.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 20.11.2018).

2. Фаринник В. І. Досудове слідство у кримінальному судочинстві України: стан та перспективи реформування // Актуальні проблеми реформування кримінального процесуального законодавства : матер. наук.-практ. конф. Харків : Право, 2010. С. 56–63.

3. Дубинский А. Я. Исполнение процессуальных решений следователя: правовые и организационные проблемы : учеб. пособие / ред. Я. А. Дубинский Киев : Юринком Интер. 1998. 146 с.

Одержано 23.11.2018

